

**שיעור בענייני
המועד ומשא
החג**

**מפי רבינו מרן
ראש הישיבה
שליט"א**

מוצאי יו"ט ראשון דסוכות ה'תשפ"ב

שיעור רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א בענין אתרוג בשביעית.....ג

בדין שיווי אתרוג הבא מחמת מצוותו.....ג

בדין אתרוג שחנט בשישית ונלקט בשביעית למ"ד מעשר בתר חנטה ושביעית
בתר לקיטה ולהיפך.....ד

יש לתלות זה בטעם פטור המעשר דשביעית.....ד

ידון בהנ"ל לדעת הר"מ דלענין מעשר ר"ה דאילן בט"ו בשבט ולענין שביעית
בא' בתשרי, ובדין פירות נכרי בשביעית להסוברים שאין בהם קדו"ש, ואם
יתחייבו במעש"ע או במע"ש.....ד

יתמה מפלוגתא דתנאי לענין עמון ומואב, דלהנ"ל אינו שנידון בדרבנן אלא
תליא בנידון דאורייתא.....ה

פלוגתא הפוסקים בזה, ואופן קיום ב' המעשרות מספק.....ה

דברי הגרש"ז אויערבאך בטענת אתינן מגברא וכו' לענין מעש"ע.....ה

משא החג מפי רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א בענייני המועד ובענייני התקופה.....ז

'צא מדירת קבע', החיסיון בצל כנפי השי"ת המיוחד במצוות סוכה.....ז

מצות השמחה המיוחדת בחג הסוכות, מתוך הדביקות והביטחון השי"ת.....ח

'המו רחמיק' - כרחמי אב על בנו, כל העמל בתורה הקב"ה מתמלא עליו רחמים
.....ט

החזיק הנצרך ביותר בימינו בקיום מצות השמחה, נוכח קשיי החיים ועונשי
שמיים הבאים עלינו ונוכח רדיפות הדת הנוראות - העצה היחידה לקיום
השמחה בימינו היא ע"י הדבקות והביטחון בהשי"ת.....ט

חומר היחס של רבותינו זצוק"ל על ה'היתר מכירה' כעקירת מצות השמיטה
ועשיית ליצנות מהתורה"ק.....יא

זכרון הדברים שהיו אצל רבותינו מצוקי ארץ זצוקללה"ה.....יג

בהנהגתו של מרן הרב שך לא היה שייך כל הדרדור שקורה היום - 'גברא
דמיסתפינא מיניה'.....יג

עקירת יסודי התורה ע"י חבורת אנשי 'פשוטו של מקרא', ועל ספרם 'פשוטו של
מקרא'.....יג

במניעה מגדירת הפרצות הדברים נעשים לבסוף להיתר גמור.....יד

גודל האחריות שהיתה אצל מרן ראש הישיבה זצוקללה"ה.....יד

גודל מידת הכרת הטוב אצל מרן זצוקללה"ה.....טו

'אזל גברא דמיספתינא מיניה'.....טו

מושגי ההנהגה אצל רבותינו, בירא"ש ובמידות טובות.....טו

שיעור רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א

בענין אתרוג בשביעית

הממון הניתן בו בא מפני החפץ בעצמו, אלא מפני צורך קיום המצוה, (ודנו בזה לענין קידושין בדבר שבעצם אינו שווה פרוטה רק שוה הרבה מפני המצוה). וכמ"כ הוא בחוטי ציצית שהחוטים בעצמם אינם אלא חוטים אלא שמקיימי המצוות צריכים לזה, ומכ"מ צריך להבין שכן ס"ס יש בזה צורך ומ"ש מכל בגד שהצורך שבו נותן לו שיווי. והביאור הוא, ששיווי הבא מחמת המצוה אינו כשווי עצמי בחפץ, אלא הוא שווי הבא מצד קיום המצוה, ודווקא בדבר ששווי בשוק בא מפני הצורך שיש בו בעצמו, וכל העולם נותנים עליו דמים, זהו שיווי בחפץ, אכן התשלום הבא באופן שאינו מצד צורך בחפץ, אלא מצד דבר צדדי שנצרך קיום המצוה, זה אינו שווי בחפץ.

[ב] אכן יש בזה ראיות לכאן ולכאן, וצ"ל שאף שאין כאן שווי עצמי, מכ"מ יש בזה בשיווי הבא מחמת המצוה ליתן שווי בחפץ, והוא דוגמת דין לדידי שווה לי, אלא שיהיה זה תלוי אם שווה פרוטה מצד עצמו או לאו, כידוע מד' הר"ן בקידושין ח' דל"ש לדידי שו"ל אלא בדבר שהוא שווה פרוטה. ובזה יבוארו ד' התוס'.

ברין שיווי אתרוג הבא מחמת מצוותו

[א] במשנה סוכה ל"ט תנו, הלוקח לולב מחבירו בשביעית נותן לו אתרוג במתנה לפי שאין רשאי ללקחו בשביעית, ונתבאר בגמ' דהיינו לפי שדמי שביעית נתפסים בקדו"ש ואסור למסור דמי שביעית יותר מג' סעודות לעם הארץ, ובתוס' שם הק' ממתני' דמעילה נתן לו ב' פרוטות לחבירו ואמר לו לך והבא לי באחת אתרוג ובאחת רימון, וא"כ אין דמי האתרוג יותר מדמי ג' סעודות, ותי' בזה"ל 'התם באתרוג פסול דלא בעי ליה אלא לאכילה אבל הכא כשר והדר לברכה דמיו יקרים'. והפני יהושע הק', דהא מה ששביעית אוסרת את דמיה היינו מדכתיב לאכלה ודרש' לאכלה ולא לסחורה, וא"כ מה לנו בזה שדמי האתרוג לקיום המצוה רבים הם, הלא לענין האכילה אינו שווה אלא פרוטה, וא"כ לא יאסרו דמי השביעית אלא לפי שיווי האכילה של האתרוג, ותו ה"ל פחות מג' סעודות, ויעו' מש"כ בזה.

ובעיקר הדבר דנו האחרונים אי שייך שיהיה שיווי של דבר שכל עניינו הוא לקיום המצוה כשיווי ממון, שכן אין

מה שנחשב השיווי דאתרוג מחמת המצוה כשיווי, שבאמת אינו מצד שווי עצמי, אלא דלא גרע צורך המצוה משאר לדידי שו"ל.

בדין אתרוג שחנט בשישית ונלקט בשביעית למ"ד מעשר בתר חנטה ושביעית בתר לקיטה ולהיפך

ג] ונתבאר בגמ' דמתני' אזלא כמ"ד דבאתרוג אזלי' בתר לקיטה ולא בתר חנטה, ולכך לולב שרי ללקחו בדמים כיון דבתר חנטה אזלי' וחנט בשישית, משא"כ אתרוג אף שחנט בשישית אזלי' בתר לקיטה והוי קדוש בקדו"ש.

והנה יש שאלה לדעת רבן גמליאל (שם בסוגיא) דאזלי' באתרוג לגבי מעשר בתר לקיטה ולענין שביעית בתר חנטה, מה יהא הדין באתרוג הנלקט בשמינית וחנט בשביעית ויש בו קדוש"ש, אם יתחייב במעשר. או בהיפך אם אזלי' לענין מעשר בתר חנטה ולענין שביעית בתר לקיטה יהא הנידון על אתרוג שחנט בשישית ונלקט בשביעית. ובתוס' כתבו בזה דכיון שקדוש בקדו"ש הרי דהוי הפקר וממילא פטור ממעשר. ולמעשה יש בזה סתירות בגמ' וצריך לעמוד על עיקר הדברים במה תלוי דבר זה.

יש לתלות זה בטעם פטור המעשר דשביעית

חיה אוכלת ופטורה כך האדם אוכל ופטור, ועוד דרשא יש בספרי (פר' כי תבוא) 'בשנה השלישית שנת המעשר להוציא שנת השבע שאינה שנת המעשר'. ויש נ"מ באלו הטעמים, שכן לטעמא דהפקר ולדרשא דלחיה הרי דכל היכא דקדוש בקדו"ש תו ממילא אין בזה חובת מעשר, אכן לטעמא דשנת השביעית הרי דיש לדון בזה אי יאמר כן בכל דבר הקדוש בקדושת שביעית, או שהוא דין במעשר, שבאופן שחובת המעשר חלה בשנת השביעית אין חובת מעשר, ולפי"ז אף אם יהיו הפירות קדושים בקדו"ש, מכ"מ כיון שחובת המעשר חלה עליהם קודם שנת השמיטה, יתחייבו במעשר. והנה דעת התור"ד שכיון שאותו המקרא דדרשי' מיניה אזיל על מעשר שני, א"כ לענין מעשר ראשון לא נאמר דבר זה, ולפי"ז וודאי שהוא דין במעשר שני ועני במסוים, אכן דעת שאר הראשונים שנאמרה בזה הפקעה על המעשר בשמיטה, ואכתי יש לדון אם הוא דין מצד הקדו"ש או מצד המעשר החל בשנת שמיטה.

ידון בהנ"ל לדעת הר"מ דלענין מעשר ר"ה דאילן בט"ו בשבט ולענין שביעית בא' בתשרי, ובדין פירות נכרי בשביעית להסוברים שאין בהם קדו"ש, ואם יתחייבו במעש"ע או במע"ש

ה] ובאמת יש נידון באתרוג שנוגע למעשר ושמיטה בלא הדין של בתר חנטה או בתר לקיטה, דהנה הר"מ (פ"ד משמיטה ויובל ה"ט) כותב שר"ה לשביעית הוא בא' בתשרי גם לגבי אילן. ודעת השל"ה (והפוסקים הביאו לזה) דבאילן לא נאמר כן אלא דר"ה לאילן הוא בט"ו בשבט כמו בשאר

ד] והנה נתבאר בגמ' ג' טעמים לפטור מעשר בשביעית, טעם א' הוא מפני דהוי הפקר, וכ"כ הר"מ פ"ו ממתנו"ע ה"ה, 'שנת השמיטה כולה הפקר ואין בה לא תרומה ולא מעשרות כלל לא ראשון ולא שני ולא מעשר עני', ועוד נדרש (תו"כ בהר) 'ולבהמתך ולחיה אשר בארציק, מה

בשנת אבד"ה או בשנת ג"ו, ומכ"מ חזי' דיתכן חובת מע"ש או מע"ע אף בשביעית. ודרך אגב, רש"י בכתובות כ"ה אומר שהמקור למה שלא נתחייבו במעשר כל י"ד שנה שכבשו וחלקו, הוא מכיון שלא מנו לשמיטה, והיינו שהתורה תלתה את חיוב המעשר בשמיטה, וז"ל 'שהרי תלה הכתוב המעשר במנין שנות השמיטה דכתיב בשנה השלישית שנת המעשר ושטות לא מנו אלא משכבשו וחילקו'.

ולמעשה, אם נחייב את שני המעשרות מספק שייך לעשות זאת ע"י שמפרישים מע"ש ופודים ונותנים לעני את הפירות.

דברי הגרש"ז אויערבאך בטענת
אתינן מנברא וכו' לענין מעש"ע

[ח] אכן הגרש"ז אמר [לענין פירות נכרים לדעת הב"י שאין בהם קדו"ש] טענה גדולה, דהנה הדין הוא (בכורות י"א ובר"מ פ"א מתרומות ה"א) שבדבר הנלקח מן העכו"ם יכול לומר קאתינא מכח גברא דלא מצית אישתעיה דינא בהדיה, והיינו שאף אם הפירות מצד עצמם חייבים במעשר יכול הישראל לומר שאינו חייב בנתינה, כיון שקנה הפירות מאדם שפטור מנתינה. והנה בגמ' נתבאר כן לענין מעשר ראשון, ויש לדון לענין מעשר עני, וחיידש בזה הגרש"ז, שחלוק דין מעש"ע משאר המעשרות שבכל המעשרות יש את דין הטבל ומלבד זה מצות נתינה, אכן מעש"ע אינו עושה טבל, וכל מצוותו אינה רק ליתן לעניים, והוכיח כן, וממילא כתב הגרש"ז שצריך להפריש דווקא מעש"ע בפירות נכרים שאין בהם קדו"ש, שכן אם לא יהא חובת

הדברים, ובד' הר"ח ובעוד ראשונים מבואר כדעת הר"מ. ונמצא א"כ לדעת הר"מ שישנם שני ראשי שנים לאילן, שלכל דבר ראש השנה הוא בט"ו בשבט ולענין שביעית בא' בתשרי, ונמצא א"כ בפירות שחנטו אחר ר"ה ונמצא שחל עליהם קדו"ש, ועתה בט"ו בשבט חל עליהם ר"ה למעשר, יש לדון אם אכן יתחייבו במעשר.

וכמ"כ יש לדון אם אכן חייב במעשר באיזה מעשר יתחייב, אם במעשר שני או במעשר עני. וכמ"כ בפירות שביעית של נכרים לדעת הבית יוסף שאין בהם קדו"ש, ומחויבים במעשר, יש לדון באיזה מעשר יתחייבו.

יתמה מפלוגתא דתנאי לענין עמון
ומואב, דלהנ"ל אינו שניידון בדרבנן
אלא תליא בנידון דאורייתא

[ו] ויש כאן שאלה גדולה בכ"ז, דהנה בעמון ומואב שנתחייבו במעשר מדרבנן נחלקו ר"ט ור"א בן עזריה (ידיים פ"ד מ"ג) אם מחויבים בשביעית במע"ש או במעשר עני, ואם נאמר שהפירות הגדלים בשביעית יש בהם חובת מע"ש או מע"ע, הלא נמצא א"כ דמדאורייתא נאמר שבשנה שאין בה חיוב מעשר מסוים מחויבים בא' משני המעשרות וא"כ במה נחלקו התנאים. [ואם אנו סוברים שאין קדו"ש בפירות נכרים הלא הוא דבר המצוי ממש].

פלוגתת הפוסקים בזה, ואופן קיום ב'
המעשרות מספק

[ז] ולמעשה נחלקו בזה הפוסקים אם צריך להפריש מע"ש או מע"ע. [ובאמת הלא שני המעשרות - מע"ש ומע"ע נאמר בהם שנותנים אותם או

נתינה לא יהא כאן כלל מעש"ע. שכן
מבואר בגמ' שכל מה שנאמר הדין
דמכח גברא וכו' אינו אלא אם יש
קיום מעשר לולי הנתינה, דלכך לענין
תרומה לא נאמר דבר זה, כיון
שהפירות קדושים בקדושת תרומה,
ורק לענין מעשר דמלבד דין הטבל יש
את חובת הנתינה, ויכול דין המעשר
להתקיים בהפרשה לחודה בזה אמרו
מכח גברא קאתינא וכו', וממילא

במעש"ע שכל מצוותו היא הנתינה
א"כ יהא מחויב דווקא במעש"ע.

ט] אמנם השאלה הגדולה היא במח'
התנאים לענין עמון ומואב, שכן אם
יש סברא לחייב בא' מב' המעשרות
וסברא דאורייתא היא מה נחלקו
התנאים בדבר. ומדוע מחלוקת
התנאים אינה תלויה בנידון זה.

משא החג מפי רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א

בענייני המועד ובענייני התקופה

צא מדירת קבע, החיסיון בצל כנפי השי"ת המיוחד במצוות סוכה

בכלל הענין של סוכות מצינו בגדר הדברים שאנו יוצאים מדירת קבע ונכנסים לחסות בצל כנפיו של הקב"ה, וכך אנו אומרים ביה"ר כשנכנסים לסוכה שבזכות הסוכה נזכה לחסות בצל כנפיו של הקב"ה, וצריך לבאר את הענין של 'בצל כנפיו' של הקב"ה, ובמה מבטא ענין זה את מצות סוכה יותר משאר דברים. ובאמת יש תפילה בצל כנפיו יחסיון, ובפסוקים ג"כ יש בזה, (תהילים ל"ו ח' 'מה יקר חסדיך אלו' ובני אדם בצל כנפיו יחסיון) לחסות בצל כנפיו של הקב"ה.

ויתכן בזה, כי הנה בגמ' ב"מ פ"ה מובא המעשה שרבי הקדוש באו עליו יסורים ובאו מחמת מעשה 'דההוא עגלא דהו קא ממטו ליה לשחיטה אזל תליא לרישיה בכנפיה דרבי וקא בכי, אמר ליה זיל לכך נוצרת, אמרי (ברקיעא - רש"י) הואיל ולא קא מרחם ליתו עליה יסורין'. ושואלים כולם, הרי סו"ס אכן 'לכך נוצרת' ומהי התביעה על רבי הקדוש, וידוע הביאור בזה, שהתביעה היתה על שנכנס אצלו העגל לחסות תחת בגדו בשביל להינצל מהשחיטה, שבכזה מצב לא שולחים אותו לשחיטה. דהיינו שיש בזה נקודה המצריכה רחמים באופן מיוחד, ועל זה יש תביעה. וכמו שכתוב אצל יוסף שאמרו האחים 'אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו', דהיינו שאע"פ שפסקו עליו מיתה ודנו אותו כרודף, מכ"מ היתה כאן נקודה מסוימת המצריכה רחמים.

והענין של בצל כנפיו יחסיון פירושו שהאדם חוסה תחת הקב"ה, והביאור הוא, ישנם שני מיני שמירה שהאדם נשמר על ידם, ישנו אופן שהאדם נכנס לתוך מקום שמור ובכך הוא נשמר, וישנו אופן אחר והוא שאדם מסוים מקבל עליו 'חסות' לשמור אותו מהמזיקים ובכך הוא שמור, ואנו קוראים לזה בלשוננו שהוא נמצא תחת 'חסותו'. ובזה יש לבאר את הענין, שכאשר אנו יוצאים מהדירת קבע, שבה אנו שמורים, ויוצאים לדירת ארעי, שבה אין לנו את השמירה הרגילה ע"פ דרך הטבע, בזה אנו מראים שאנו מאמינים בקב"ה שאנו

שמורים על ידו ובוטחים בו. ובאמת אנו נכנסים תחת השמירה של הקב"ה. וזה מה שאמר דוד המלך בתהילים ה' מחסי ומצודתי.

ובדמיון רחוק לזה הוא מה שנאמר בשילוח הקן, שאם כנפי האם נוגעות בביצים חייב לשלח את האם, אפי' שאינה רובצת ממש על הביצים, וביאר בזה הרמב"ם שיסוד שילוח הקן הוא שהאם רובצת על הביצים מפני שהיא מרחמת עליהם, ואם יקחו את האם על הבנים יש בזה ניצול של רחמי האם, וממילא אף אם הם תחת כנפיה עדיין האם מחוברת אליהם. זאת אומרת שיש מצב שאנו אומרים לקב"ה שאנו יודעים שאין לנו על מי לסמוך וכו', אנו יוצאים מבתנו כמי שאין לנו בית, ואנו רוצים לחסות בצל כנפיו. וזו דרגת ביטחון גבוהה מאוד, שהאדם לא בוטח על כלום, רק על הקב"ה. תמיד האדם מרגיש שהוא שומר על עצמו, ונמצא במקומות שיכול להישמר בהם, וסומך על כך וסובר שהוא שמור, אבל כשהוא יוצא למקום שאין מי שישמור עליו רק הקב"ה, זו דרגת הביטחון הגבוהה ביותר, ומראה שמכיר בכך שאין עוד מלבדו, ואין כוח בעולם שיכול להזיקו בלי רצון השי"ת.

מצות השמחה המיוחדת בחג הסוכות, מתוך הדביקות והביטחון השי"ת

ואפשר עוד בזה, הנה בסוכות יש מצוה מיוחדת של שמחה, וכמו שכותב הר"מ (פ"ח מסוכה ולולב ה"ב) שאע"פ שבכל המועדות נצטוונו בשמחה מכל"מ בסוכות יש חיוב לעשות שמחה יתירה, ולכן עשו את שמחת בית השואבה. והיינו מפני שבחג הסוכות נזכר השמחה בפירוש, ושמחתם לפני ה' אלו' שבעת ימים.

ובאמת יש לזה גם דיוק מהמקרא, דכתיב (ויקרא כ"ג כ"א) 'וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים בשנה', והנה הלא יש ג' רגלים ומהו 'שבעת ימים בשנה', [ובשלימא ביוה"כ שכתוב (שם ט"ז ל"ד) 'והיתה זאת לכם חוקת עולם לכפר על נפשותיכם לפני ה' אחת בשנה', בזה הוא מבואר שכן יום זה אינו אלא אחת בשנה, שיום זה אינו שייך לשאר המועדים והרגלים. ובשאר המועדים לא נאמר דבר זה אבל מה שכתוב בסוכות אחת בשנה צ"ב], ומבואר שיש חובת חג מיוחדת הנוהגת בסוכות שאינה נוהגת בכל המועדים, והיא חובת השמחה שנאמר 'והיה אך שמח'.

והנה מקשים במה שבתורה יש כפילות על חג הסוכות, שבתחילה כתוב (שם כ"ג ל"ד) 'דבר אל בני ישראל לאמר בחמשה עשר יום לחודש השביעי בזה חג הסוכות שבעת ימים לה', ביום הראשון מקרא קודש כל מלאכת עבודה לא תעשו', ובהמשך הפרשה נאמר (שם שם ל"ט) 'אך בחמשה עשר יום לחודש השביעי באספכם את תבואת הארץ תחוגו את חג ה' שבעת ימים ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון', ומהי כפילות זו, ויהיה הביאור מה שיהיה הרי מבואר עכ"פ שיש בסוכות דין מחודש של מועד, מלבד דין 'מקראי קודש' שבו. וזה הביאור במה שנאמר כאן שבתון ביום הראשון וביום השמיני, מה שלא נזכר בשאר המועדות, שלא נאמר בהם אלא מקראי קודש. שיש כאן דין חג חלוק לעצמו, 'שבתון'.

ויתכן שבאמת הדבר תלוי בזה, שכאשר אדם מגיע לדרגה שהוא מרגיש שאינו בוטח באף דבר רק בהש"ת, בזה הוא בא לידי שמחה גדולה שאין לך שמחה גדולה מזו, ומזה בא ניהוג השמחה המיוחד חג הסוכות. ואצל דוד המלך כשרצה להראות את דבקותו בקב"ה ובתורה פזז וכרכר לפני הארון, [ובפרט מחמת שהיה מלך ישראל, שעליו כתוב בתורה 'והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו', ונאמר בו 'למען לא יסור לבבו מאחיו, וכלשון הר"מ פ"ג ממלכים ה"י על הסרת לבו הקפידה תורה שנאמר ולא יסור לבבו, שלבו הוא לב כל קהל ישראל לפיכך דבקו הכתוב בתורה יתר משאר העם שנאמר כל ימי חייו', שכך היא המידה שאדם הדבוק בתורה ממילא הוא מפזז ומכרכר לפניו, כמו"כ אנו מראים את בטחוננו ודביקותנו בהש"ת במה שאנו שמחים לפניו.

"יהמו רחמין" – כרחמי אב על בנו, כל העמל בתורה הקב"ה מתמלא עליו רחמים

נתעוררתי בימים אלה, הנה בברכת על הצדיקים יש בקשה מיוחדת "יהמו" נא רחמין, וזה שונה מכל הבקשות רחמים שאנו מבקשים בכל מקום, וצריך להבין את הענין של יהמו רחמין, והענין הוא, שיש מין רחמים שהאדם מרחם על חברו כשרואהו בצער, אבל יש מין רחמים אחר והוא רחמי האב לבנו, שהוא אוהבו אהבה עצומה, ומתוך כך מרחם עליו, וזה הביאור בבקשת יהמו רחמין, שיהיו הרחמים על הצדיקים ועל החסידים כמידת אב לבנו. וזה מה שנאמר 'הבן יקיר לי אפרים עם ילד שעשועים כי מידי דברי בו זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאום ה'.

והנה יש במדרש (מד"ר תולדות), 'אמר הקב"ה כשאני רואה אדם עמל בתורה מיד אני מתמלא עליו רחמים', והביאור הוא כמשנ"ת שיש מידת רחמים של אב לבנו שזהו באופן של "יהמו רחמין", והיינו מתמלא עליו רחמים. והנה בסליחות אנו מבקשים שיתן לנו הש"ת מאוצר מתנת חינוך, אכן מי שעוסק בתורה הקב"ה מתמלא עליו רחמים, ואינו נצרך למתנת חינוך, אלא הקב"ה נוהג בו מידת רחמי אב לבנו. ובמלכויות זכרונות ושופרות אנו מבקשים 'אם כבנים רחמינו כרחם אב על בנים', והמיוחד ברחמי אב על בנים הוא מה שנתבאר שיש כאן צורת הנהגה אחרת לגמרי. [ושואלים שאם באו לומר ענין של רחמים היה צריך לומר כרחם אב על בנה, ומבארים שרחמי אב על בנה אינם עם חשבון, ואילו האב חושב על התכלית של הנהגתו עם בנו]. ועל"פ יש דרגא מיוחדת של רחמי אב על בנו, וזו בקשתנו רחמינו כרחם אב על בנים, שהקב"ה יתמלא עלינו רחמים כמידת אב לבנו.

החיזוק הנצרך ביותר בימינו בקיום מצות השמחה, נוכח קשיי החיים ועונשי שמיים הבאים עלינו ונוכח רדיפות הדת הנוראיות – העצה היחידה לקיום השמחה בימינו היא ע"י הדבקות והביטחון בהש"ת

והאמת היא שהיום צריך להתחזק חיזוק מיוחד במצות השמחה, כי הנה להיכן שלא מתבוננים אפשר להגיע לעצבות גדולה, ראשית כל המגיפה שמתפשטת והולכת ועדיין לא יודעים מתי יגמר כל זה, ויתכן שלא יגמר אף פעם, וזה דבר

נורא ממש, ונהפכו מחמת כך סדרי בראשית, ואנו חיים מחמת כך בפחד. ואם נחשוב על כל האסונות הגדולים שהיו, שרואים שהיו אסונות שלא כדרך הטבע, והזעזוע הוא איום ונורא, שהצורה של האסונות היו שלא כדרך הטבע כלל, מעולם לא שמענו על כל כך הרבה אנשים שנהרגים מחמת צפיפות, ורואים כאן מידת הדין ועונשי שמיים שלא כדרך הטבע, וא"א להישמר מזה. וכל זה מביא לעצבות גדולה, והעצה באמת היא 'נגילה ונשמחה בך', שכאשר אנו תולים מבטחינו בקב"ה, שרק הוא יכול להושיענו ואין מלבד זה דרך אחרת להינצל, ובכל מקום שאנו נמצאים הקב"ה שומר עלינו, דבר זה יכול להביא מרגוע ושמחה לאדם.

ויש סיבה שניה שמחמתה קשה להיות בשמחה, והיא מחמת מה שנעשה היום עם הרדיפות הנוראות מצד רשעי ישראל, עוד רדיפה ועוד רדיפה בשנאה נוראית שכזו. אמרתי פעם, אם היה ברחבי העולם גוי בעל משרה שהיה אומר על היהודים את הדברים שאמר ליברמן הוא לא היה נשאר במשרתו אפי' יום אחד. ומה שאותו ליברמן נשאר במשרתו זה רק מפני שכולם שונאים אותנו. הביטויים שהוא התבטא על החרדים אלו ביטויים נאציים, וכולם עברו על כך בשקט, הפירוש הוא שהותר דמינו. וכך בכל מקום ובכל דבר רואים זאת.

וצריך להזכיר דבר שהוא בכלל הרדיפות על שומרי התורה, מה שהיה לאחרונה שבית משפט חייב להכניס למוסד לימודים בת מסוימת, [וזה ממש כמו שהיה בעמנואל]. והדבר הזה הינו הרס של כל החינוך, עצם הדבר הזה שבית משפט יכול לקבוע מה יעשו ואת מי יכניסו, וידוע שאפי' אחד מקולקל בכיתה יכול להרוס את כולם, זהו דבר נורא ביותר. ההתערבות שבדבר, מלבד ההתערבות בתכנים שיש, ההתערבות הזאת שכופים עם מי ילמדו הילדים שלנו זה נורא ואיום. ואני רוצה לומר, יש גם טענה על ההורים, ואמרתי להם את זה, שהם היו צריכים להוציא את הילדים שלהם מהמוסד, אם א"א למנוע שהבת של האשה הזאת תלמד עם הבנות שלהם, הרי שהם צריכים להוציא את הבנות שלהם, על זה הבית משפט לא יכול לכפות, ולפחות בתור מחאה. ואמרו לי ההורים, שעם הבני תורה שם אפשר לדבר, אבל עם האחרים א"א לדבר. [ואני לא יזכיר את מה שהיה באיזה מקום שכששמעו ההורים שעומדים להכניס ילד אחד לחידר לא שלחו את ילדיהם מלכתחילה, ואני לא יפרט על כך, כמו שאומרים שאדם נמדד על מה שהוא עושה ועל מה שהוא לא עושה, ואני לא יאריך]. וחוש ממה שרואים את הכפיה שלהם, יש בזה גם טענה על הציבור שלנו שלא מספיק עומדים בשער, לא מספיק מוחים על הדבר, מחו בקול ענות חלושה.

ועוד דבר ארע עכשיו, מה שאותו אחד רצה לעשות - השם 'מתן' מוזכר בתנ"ך רק פעם אחת 'מתן כהן הבעל' (מלכים ב', י"א, י"ח) - וזה דבר נורא ואיום, ואנחנו באיזו שהיא בחינה רגשותינו כהים, וממשיכים הלאה בסדרי החיים.

ובאמת קשה לשמוח אחר כל זה, ואין לנו שום עצה רק לחסות תחת השי"ת ולעזוב את כל השובב אותנו, כולם שונאים ורוצים לעקור את הכל, ומה שאנו

יכולים לעשות זה לחסות בצל הקב"ה, הם רוצים לעקור הכל, והצורה שאפשר לעשות זאת זה לצאת מכל הדברים שאנו נסמכים עליהם, ולהרגיש שאין אנו בוטחים באף דבר חוץ מהקב"ה, וזה הדבר היחידי שאנו יכולים לעשות וצריכים לעשות, מפני שאף גזירה לא יכולה להתקיים אם הציבור לא מקבל אותה, אם הציבור עומד מנגד הגזירה לא יכולה להתקיים.

ואנו צריכים להתחזק בתורה, ובאמת במידה מסוימת יש ריבוי תורה בעולם גם באיכות, אברכים יושבים בכוללים, כוללי 'רצופות' כוללי 'תרי דף', ולומדים מתוך הדחק ומתוך כל הקשיים. וודאי שיש בזה הרבה זכויות, ומתוך עסק התורה שלהם נזכה שהקב"ה יתמלא עלינו רחמים. ונתפלל להש"ת שיתמלא עלינו רחמים, ושנזכה לשמוח בו תמיד.

חומר היחס של רבותינו צוק"ל על ה'היתר מכירה' כעקירת מצות השמיטה ועשיית ליצנות מהתורה"ק

נזכיר מעשה שהיה בשנת השמיטה בתשמ"ז, בדגל ירושלים עשו כנס גדול מאוד בירושלים של ילדי ישראל שלמדו הלכות שביעית, ובקשו שמרן ראש הישיבה הרב שך יבוא לדבר בפניהם, ומרן צ"ל לא יכל לבוא לדבר, ואני הייתי אצלו באותה שעה, ודיברנו שאולי הראש ישיבה ישלח מכתב, ואני נדהמתי אז לראות את מרן צ"ל שהתיישב לכתוב מכתב מנוסח בצורה לא רגילה, ארוך מאוד - כעשרים שורות, והכל בתוך זמן קצר מאוד, דבר שלכל אחר היה לוקח יום שלם. (וראייתו של מרן צ"ל אז היתה גרועה). התוכן של המכתב היה ראשית כל אז היה מצב לא רגיל שראש העיר של אותו זמן אמר לכל בעלי המאפיות שהוא יכפה עליהם להביא קמח רק מהיתר מכירה, עד כדי כך שהם לא יעשו שום לחם, (אחד שאל אותו אם הוא ירשה להם לעשות 'בגט'..). וע"ז הרב שך כתב להם למה אתם כופים על כך, ואף שאיני רוצה להיכנס לפרטים מבחינת הלכה, וגם אם בשעת הדחק יש מקום וכו', אבל כיום הלא כל דבר אפשר להביא מחו"ל, וזה וודאי לא שעת הדחק וממילא אין שום מקום לזה, ואני קורא לכם להימנע מללחוץ את בעלי המאפיות, וכך הרב שך האריך במכתבו.

ובכל הענין הזה של שמיטה, צריך לדעת שאצל כל הגדולים היה בזה חומר מעבר לחיוב של ההלכה, והוא מפני שהרי כתוב בתורה מפורש, והוא מפורש ממש, בשונה משאר דברים שאינם מפורשים כ"כ, שהתורה בכמה פרשיות האריכה שהשמיטה עניינה היא הידיעה וההכרה כי לי הארץ, שבשמיטת הקרקע אנו מראים שאין הארץ שלנו, והכל הוא מיד הקב"ה, ושאם לא ישמרו שמיטה תהיה גלות, כפי שנתקיים בסוף.

עד כדי כך שמרן הגרש"ז אויערבאך כותב בספרו על שביעית שהנה בהרבה מהלכות שביעית כתוב ע"כ שהפירות הפקר וכו' ושואלים שהרי זה לא הפקר, שכן אחרי שזכו בפירות אינם הפקר, ואמר ע"כ הגרש"ז שבשמיטה הכל הוא הפקר, וגם מה שזוכים בשמיטה אינה בגדר זכיה כבעלמא אלא שניתן לאדם לאכול מהשביעית, ובעצם הכל הוא הפקר.

והבית הלוי בדבריו לגבי היתר המכירה כותב על כך ששמירת השמיטה היא דבר עיקרי מאוד בתורה, להראות שכל הממון אינו שלנו והכל הוא מיד השי"ת, 'כי לי הארץ', ולכן באמת המלחמה ע"כ היתה כ"כ בנחרצות. וידוע עד כמה היה חמור הענין אצל החז"א, ומעשה שהיה שאדם אחד (קרוב משפחה שלי) בא אצל החז"א בשנת השמיטה לשאול האם אפשר ליתן לילדיו הרכים מפירות שביעית שקונה אותם בשוק [מהיתר מכירה], שיש לחוש לפיק"נ, ואמר לו החז"א, מדוע אינך שואל על ספיחין אם מותר לתת לתינוקות, אלא משום שישנו איזה היתר, ואמר בזה"ל 'דע לך שההיתר הזה הוא גארנישט מיט נישט, א ליצנות גמאכט' שעושים ליצנות מהתורה.

וכל הענין הזה שמחפשים היתר כיצד לא לשמור שביעית הדבר הזה הוא מאבד את הזכות שלנו לישב בארץ ישראל, שהתורה אומרת ששייבת א"י תלויה בשמירת שביעית, ואם אין אנו שומרים שביעית נגלה מהארץ. ובין אם יש בזה היתר בין אם לאו הלא אין כאן לקיום מצות שביעית. וכבר סיפרתי מה שהיה אצל מו"ר הגר"ד סאלאוויצ'יק צוק"ל שהיה לו שכן יהודי פשוט שהיתה לו גינה וביקש למוכרה לעכ"ם בשביעית, וסמך על היתר מכירה, ובני הגר"ד לא ידעו מה לעשות, שכן הגינה היתה משותפת לדיירי הבנין, נכנס אצלו הגר"ד ואמר לו, הנה עתה שילמתי על אתרוג מאה דולר, היודע אתה כמה הוא זמן קיום המצוה של אתרוג? ברגע אחד יוצאים ידי חובה, והנה אתה יש לך אפשרות לקיים מצות עשה שנה שלימה, ואיך אתה מפסיד בידיים קיום מצוה זו על כמה פרוטות, וביקש ממנו שיתן לו לקיים את המצוה בכל מחיר שיושת עליו, עד שהלה השתכנע וקיבל על עצמו שלא למכור. ואני יודע על הרבה מקרים שכמעט מסרו את הנפש בכדי שלא להזדקק להיתר מכירה.

פעם ישבתי אצל מרן הגר"ש אלישיב והיו אצלו עוד כמה אנשים, ואמרו לו שהיה רב אחד (מהדור שעבר) שכתב היתר בדבר ההיתר מכירה, ואני מנעתי מלהדפיס את זה, ושאל אותי הגר"ש אם אכן נכון הדבר, ואמרתי לי שאותו אחד כתב תשובה על ההיתר שכתב בשעתו הגר"א ספקטור, וכתב שם שהוא כותב זאת בתנאי שמרן הגר"ע יסכים איתו, וממילא אמרתי שלא להדפיס את זה, אמר לי הגר"ש, סייז גוט, רבי יצחק אלחנן כשכתב היתר היה זה על מכירה אמיתית, ואילו כיום מה שעושים הוא ממש ליצנות.

וידוע לי על מרן הגר"ש ז"ל אויערבאך, שבא אצלו אדם אחד שהיה לו עסק גדול מאוד ואם לא היה משתמש בהיתר מכירה היו נגרמים לו הפסדים עצומים, וביקש ממנו היתר בדבר, ואמר לו הגר"ש ז"ל, אם היה כאן שאלה הלכתית היה מקום לדון אצלך שזו שעת הדחק וכו', אבל 'ליצנות' אינני יכול להתיר. והחז"א אמר בזה שהנה על ישוב א"י אותם אנשים לא מוכנים לוותר בשום אופן, 'אף שעל' הם אומרים, והולכים לכבוש את הארץ, ועתה אותם אנשים מוכרים את כל הארץ לעכ"ם, והחז"א הראה בכך שהמכירה היא סתם ליצנות.

זכרון הדברים שהיו אצל רבותינו מצוקי ארץ וצוקללה"ה

וכיום נשכחים כל הדברים שהיו חשובים מאוד אצל רבותינו, יש דברים שהשכיחו ויש דברים ששכחו, ואני רוצה להזכיר כמה דברים, פעם אחת ישבתי אצל מרן הרב שך, ואמר לי איך בנ"א יכול להיות בעל גאווה, כל אדם יודע שכל רגע יכול לעבור עליו משהו במוחו והכל יאבד ממנו, ותמיד הוא היה חי עם ההרגשה הזאת, שלא צריך 'לעבוד' על גאווה, פשוט איך אדם יכול להיות בעל גאווה. ותמיד הוא חי ג"כ עם הזיכרון של יום המיתה, כמה נשאר לו לחיות.

בהנהגתו של מרן הרב שך לא היה שייך כל הדרדור שקורה היום – 'גברא דמיסתפינא מינה'

והדבר יכול להיאמר בבירור שאם הוא היה היום לא היה קורה בכלל מה שקורה, כל מה שקורה בעשר שנים האחרונות לא היה שייך בכלל שיקרה בזמנו של הרב שך, היה לנו אדם שכולם פחדו ממנו, אפי' החילונים פחדו ממנו, ואלו מעשים שהיו. היה לנו אדם שהיה צועק על כל דבר שצריך למחות עליו. זכורני שהיה אדם אחד שרצה להדפיס חומש עם ציורים, אדם טוב עשה אותם אבל הציורים היו מכעיסים, היה שם ציור של גן עדן וציור של עקידת יצחק שצייר איך שאברהם עומד לשחוט את יצחק, ואמר לי שהוא תלמיד של הגאון ר' דוב לנדו שליט"א, והוא אמר לו דע לך שיש אדם אחד בעולם זה יהיה אכפת לו, ואם יהיה אכפת לו הוא יעשה מזה רעש איום ונורא, לכן תלך לר' שמואל דויטש שיבדוק את הדברים. עכ"פ כך היה המצב, כולם רעדו ממרן הרב שך.

עקירת יסודי התורה ע"י חבורת אנשי 'פשוטו של מקרא', ועל ספרם 'פשוטו של מקרא'

וחייבים לצעוק על דבר זה, מה שנעשה כיום, משהו הוציא בתחילה פירוש על רש"י 'רש"י כפשוטו', וקיבל על כך הסכמות, ועכשיו הוציא ספר 'פשוטו של מקרא', ולהדיא בכל מקום שלא נראה לו לפרש כפירוש רש"י הוא מפרש בדרכים אחרות, ומשנה בדברים הכי עיקריים. וכולם יודעים מיהי החבורה הזאת ואינני רוצה להזכיר כאן, וחבורה זו עושים ממש ליצנות מהתורה, ואינם מאמינים בתורה שבע"פ, ומרשים לעצמם לומר כל מה שרוצים, ועכשיו הדפיסו חומש 'פשוטו של מקרא' [והדפיסו על כך את ההסכמות שקיבלו על ספרם הקודם 'רש"י כפשוטו', ומטעים את הציבור], וצריך לפרסם את זה, מפני שכבר חילקו את זה בחדרים. ובאמת תמיד כשאומרים 'פשוטו של מקרא' זה בעצמו כבר מסוכן, אבל כאן זה להדיא, הראו לי דוגמאות כיצד ביותר ממאה פעמים הם משנים מפירושו של רש"י בדברים עיקריים ממש. וזה דבר שנכנס עכשיו ונכנס יותר ויותר.

ואני יאמר דבר אחד, אומרים שהם אמרו שדין 'עין תחת עין' יתכן שנהג פעם בצורה אחרת, ואינני רוצה להיכנס לזה, אבל אני יודע בידיעה, על ספר חשוב, ואמרו שהחז"ל זרק את הספר מתחת לשולחן, ותמיד לא ידעתי למה, עד שראיתי את ההקדמה שלו, ושם הוא כותב 'מנין לו לרמב"ם (בהקדמה

לפיהמ"ש) שלא היתה מחלוקת ב'עין תחת עין', ומזה הבנתי למה החזו"א זרק את ספרו.

והיום יש אנשים שממש 'חכמים' להרע' והולכים ומפיצים דברים כאלו. התקשר אלי תלמיד אחד והוא לא ידע בכלל מכל החבורה הזאת, ואומר לי שהביאו לבן שלו כזה ספר. וצריך לדעת שכיום גם מבפנים יש מהרסים ומחריבים. וכל זה אם היה בזמן הרב שך לא היו מעיזים כלל לעשות כאלו דברים.

במניעה מגדירת הפרצות הדברים נעשים לבסוף להיתר גמור

ואני יספר עוד מקרה, והוא דוגמא של פירצה, פעם הרב של שערי צדק בעבר התקשר אלי מביה"ח וסיפר לי שמחלקים עכשיו עטים בביה"ח בהכשר רב פלוני, שיוכלו לכתוב בהם בשבת, שהמציאו דיו שנמחק אחרי יומיים וממילא זה כתב שאינו מתקיים, ואסור רק מדרבנן, ויש להתיר לצורך חולה וכיו"ב, והוא אמר לי בזה"ל 'אם יהיו כאלו עטים גמרנו עם השבת בשערי צדק', זה יבטל לגמרי את הצורה של השבת, וביקש ממני שאלך למרן הרב שך, ואנו אמרנו לרב שך שיש עצה שאם הגאון רבי יצחק קולין רבה של ירושלים יאסור זאת לא יכניסו את העטים האלה לביה"ח, ותיכף ומיד ביקש מהרב יחזקאל אסחייק להכין את האוטו לנסוע לרב קולין, וראינו שהראש ישיבה רוצה לנסוע, תיכף אמרנו לרב קולין שהראש ישיבה רוצה לנסוע אליו, והרב קולין אמר שהוא לא היה מאשר את זה. ועכ"פ עכשיו אספר את הסוף של הסיפור, היה אצלי אחד מאסירי עולם התורה וסיפר לי שהם היו שם בכלא, ובכלא עושים מסדרים וכותבים את השמות של האסירים, וממילא בשבת לא רצו לענות את שמם במסדר, ואמר להם הסוהר 'יש לי עט עם 'הכשר'. כך נראית פירצה כשלא גודרים אותה כמו שצריך כעבור רק כעשר שנים. רואים כאן מה זה פירצה, בתחילה חשבו להתיר בשביל חולים וכדו', וכך אח"כ זה נפרץ. ואנו ידענו שהיחידי שיוכל למנוע זאת זה מרן הרב שך, בבעירתו העצומה לכל דבר שבקדושה. יש לשון שכותב רבי עקיבא איגר ע"כ שבעיר מסוימת יש הרבה יראים ושלמים, אבל אין יראת ה' 'בוערת' בקירבם.

גודל האחריות שהיתה אצל מרן ראש הישיבה וצוקללה"ה

מצד שני, אספר מעשה על גודל האחריות של מרן הרב שך. ראש ישיבה בישיבה מצוינת סיפר לי כך, באו אליו על בחור מיישיבתו שהתחיל להתקלקל, ראו אצלו עיתונים לא כשרים וכדו', והלך עם הבחור לרב שך, הרב שך דיבר איתו על הענין, ואחרי שיצאו החוצה אמר הרב שך שהוא רוצה לראות את הבחור עוד פעם, והראש ישיבה שאל אותי האם הרב שך התכוון ברצינות, אמרתי לו שכן, אבל הוא חשב שזה לא כ"כ רציני, אחר זמן שאלתי אותו אם אכן הלך לרב שך עוד פעם, אמר לי אותו ראש ישיבה, אני לא נסעתי אליו, אלא הרב שך בעצמו טרח ובא פעמיים לראות את הבחור, הרב שך הוציא ממנו את הכתובת וטרח ונסע לדבר עם הבחור. עד היום אני לא יודע לעכל סיפור כזה.

היה פעם אחת תור גדול אצל הרב שך, ובא אדם עם בנו ואמר שהוא רוצה להיכנס רק לרגע, ולאחר כשלושת רבעי שעה יצא ממנו עם עיניים אדומות, והענין היה שאותו אדם בא עם בנו ואמר לו שלבנו אין גישמאק בלימוד, ממילא ישב עמו הרב שך ללמוד דף גמרא, וכך התארך הזמן עד שלושת רבעי שעה, ואמר הרב שך, 'זה היה ממש פיקוח נפש, אתם גם הייתם מחויבים בפיקוח נפש הזה'. קשה להאמין איך שכל דבר הרב שך היה לוקח על עצמו.

גודל מידת הכרת הטוב אצל מרן זצוקללה"ה

גם בחסד והכרת הטוב, סיפרתי פעם שיום אחד ראינו שהרב שך חוזר מאיזה מקום, ושאלנו אותו היכן היה, וסיפר לנו שהוא היה בגבעתיים, ואותו היום היה חום נורא בחוץ, ושאלנו אותו על הענין ואמר לנו, שכשהייתי בחור צעיר ישנתי בביהמ"ד, ולא היו עצים להסיק את התנור וממילא היה קר בלילות, והיה אדם אחד שנתן לי מעיל, וכך התכרבלתי במעיל ויכולתי לישון, וממילא אני מחויב בהכרת הטוב אליו, ועתה נפטר אותו אדם וממילא הלכתי ללוויה. קשה להאמין למושגים כאלו של הכרת הטוב, לאחר שבעים שנה ללכת ללוויה של אדם שנתן לו מעיל בצעירותו. ואלו דברים שאני ראיתי במו עיני.

'אזל גברא דמיספתינא מיניה'

ועיקר הנקודה, בזמנו של מרן הרב שך ידעו דור שלם, בין אלו שהיו תחתיו, בין אלו שהיו תחת כנפיו, ובין אלו שאפילו את זה לא היו, שיש אדם אחד שעל כל פירצה שתהיה הוא יעמוד ויתריע וילחום למנוע זאת. וכיום אין דברים כאלו, הפירצות קיימות בכל השטחים, גם בתוך המחנה, ועוברים עליהם בשקט, אומרים אין מה לעשות, וכך דור שלם מדרדר ומדרדר ולא עושים כלום, אומרים מה יהיה עם הקשיים. ומדרדרים ונהיים מכורים לכל הדברים של העוה"ז, עד שא"א בלי זה, ובפרט מה שקורה עם כל פגעי הטכנולוגיה, וכל צורת החיים נהית רקובה מזה. ועל הכל שותקים.

מושגי ההנהגה אצל רבותינו, בירא"ש ובמידות טובות

הגאון רבי איסר זלמן זצוק"ל, בא אליו אדם אחד להזמינו לבר מצוה לנכדו, והבר מצוה היתה בשבת, ובשבת ירדו שבת זו היתה מאוד מושלגת וההליכה היתה קשה ביותר, אבל הגרא"ז אמר שהוא חייב ללכת, ואחרי שהלך הסביר שהיתה לו הכרת הטוב אליו, מפני שבשעה שהזמינו לבר מצוה לנכדו הרהר על כך שהוא קרוב ליום המיתה והרהר בתשובה מחמת כך, וכיון שבגללו היה לו הרהור תשובה הוא מחויב ללכת.

היה מעשה, מרן הגר"ז בא לנחם אחר פטירת הגרא"ז, וסיפר שם בארוכה על הגרא"ז והראה בזה את חביבותו של הגרא"ז אצל מרן הגר"ח, שפעם אחת עלה הגרא"ז לרכבת לנסוע למקום מסוים, ובדרכו לרכבת ראה איזה מטפחת זרוקה ברחוב, ונסתפק אולי הוא מחויב בהשבת אבידה ולבסוף הכריע שאינו חייב, ותיכף אחר שעלה לרכבת התחיל להסתפק שוב אולי היה חייב וכו', עד שנעשה חולה מן הספק. לאחר שחזר מדרכו בא למרן הגר"ח, והגר"ח שמח מאוד על

בואו, וראהו הגר"ח בחוליו, ושאלו לטעם הדבר וסיפר לו את המעשה, ותיכף אמר לו הגר"ח שזה בסדר גמור, אבל קודם לכן נדבר בלימוד, וכך דיברו בלימוד ואח"כ אמר לו הגר"ח חמשה סיבות שהיה פטור מלהשיב את האבידה. ועכ"פ רואים במעשה זה את גודל הירא"ש שהיתה לגרא"ז, עד כ"כ שנחלה מתוך הספק שמא עבר על מצות השבת אבידה.

יש ספר שכתב יהודי שהיה לו בית נופש שהיו באים לשם הרבה גדולים, ומספר שם על מה שעשו הגדולים בזמן הנופש, ומספר על המאיר לעולם, המאיר לעולם היה גאון אדיר, ומשום מה כיום הוא נשכח, אבל בשעתו היו כותבים עליו בהפלגה גדולה 'שר התורה והיראה' וכו', [בעבר לא היו כותבים תארים על כל אחד, זה נושא לעצמו איך שהדבר הפריע למרן הרב שך, פעם הוא אמר שהוא הולך לחתונה או שבע ברכות ורואה שנעשו שבע גאוניס חדשים.. ממש עושים צחוק. ואמר בשם מרן הגר"ז שכשכותבים הגאון האמיתי, הרי שזה לאפוקי משאר גאוניס שאינם אמיתיים, אבל באמת גם הגאון האמיתי אינו אמת...]. ועכ"פ בספר שם מסופר שהוא ראה את המאיר לעולם במקום הנופש עומד ומנער טלית קטן ישנה שהיתה אצלו, ושאלו ע"כ, ואמר לו שהוא מצא בעבר את הטל"ק הזו, ונתחייב בהשבתה, והנה מבואר בגמ' ב"מ שהמוצא טלית חייב לנערה אחת לל' יום, ובחשבונו יצא לו שיחול התאריך לניעור הטלית בעודו במקום הנופש וממילא לקח עמו את הטלית ועתה הוא מנערה. ורואים איך שהיו מקיימים כל הלכה בכל החומר. מרן הרב שך היה אומר תמיד שהוא בודק את עצמו על כל דבר איך היה נראה אצל הגרא"ז ואצל הגר"ז, שתמיד הוא מחשב את מעשיו אם היו הם עושים כך, ולפעמים הוא רואה יש דברים שהגרא"ז היה עושה אבל הגר"ז לא היה עושה, והוא עושה כמו הגרא"ז, וכך היה מחשב תמיד את מעשיו אם הם כפי שנהגו גדולי עולם בדורות הקודמים.

והקב"ה יעזור לכולנו שנהיה יראים ושלמים, ושתהיה שנה טובה ושמחה לכל הציבור.

©

י"ל בס"ד ע"י מערכת 'תורת כהן', כל הזכויות שמורות